

Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu

Streszczenie

Praca doktorska napisana pod kierunkiem prof. Dra hab. Piotra Wołyńskiego

Agnieszka Rayss

Do broni

Niniejsza praca doktorska powstała z zainteresowania zjawiskiem rekonstrukcji historycznych, szczególnie rekonstrukcji wojny, które ze zjawiska marginalnego i podejrzanego o dryfowanie w kierunku nacjonalizmu, stało się rodzajem nowej normy.

Tytuł mojej pracy "Do broni" nawiązuje do żołnierskiego zawołania, które stało się także tytułem piosenek m.in. "Do broni ludy" Ludwika Mierosławskiego z 1848 roku. Jest to także nazwa portalu internetowego dla rekonstruktorów www.dobroni.pl, który był moim pierwszym źródłem informacji i kontaktów.

W pierwszym rozdziale mojej pracy teoretycznej przedstawiam rozwój i źródła ruchu rekonstrukcyjnego, a także nazewnictwo, charakterystykę ruchu dzisiaj i literaturę, jaka na ten temat powstała. Przytaczam także ważne pojęcie "reko-historii", tłumaczące praktykę rekonstrukcyjną jako zanurzenie się w przeszłości, nie tylko ułomną praktykę historiograficzną, odstającą warsztatem od działalności akademickiej. Drugi rozdział rozprawy mówi o zmianach w naukach historycznych w ostatnich dziesięcioleciach i o tym, w jaki sposób można umiejscowić na ich tle poczynania rekonstruktorów - jako jeden z procesów demokratyzowania się historii oraz dywersyfikacji angażowania się w przeszłość. Poruszam także ważny temat "użytkowania" historii (termin zaczerpnięty jest z prac prof. Marcina Kuli), pamięci zbiorowej i polityki pamięci, które związane są z wytwarzaniem i deponowaniem obrazu dziejów. Kolejny rozdział także dotyczy pamięci zbiorowej, lecz chodzi w nim bardziej o pamięć zbiorową opisaną, w latach 20-tych i 30-tych XX wieku przez Maurice'a Halbwachsa i w tym samym mniej więcej czasie, lecz w innym rozumieniu, przez

Aby Warburga. Najważniejszym momentem tych rozważań jest migrowanie gestów i obrazów poprzez różne rejestry kultury i epoki. W konsekwencji stawiam tezę, że rekonstruktorzy są także wytwórcami obrazów, które przemieszczają się między różnymi polami kultury, czerpią z innych pól i są jednocześnie źródłem kolejnych obrazów, nie jest to bowiem ruch jednostronny. W rozdziale czwartym omawiam przykłady malarstwa batalistycznego z XIX wieku i staram się w ich kontekście umiejscowić obrazy, które są wynikiem działań rekonstruktorów. Omawiam także przykłady współczesnej praktyki artystycznej, która stanowiła dla mnie punkt odniesienia. Były to przede wszystkim prace Jeffa Walla i Luca Delahaye'a. Część praktyczna mojej pracy składa się z serii ruchomych i stałych obrazów zrealizowanych podczas rekonstrukcji walk wrześniowych na Mazowszu i zbioru przetworzonych archiwalnych fotografii parad wojskowych.

Agnieszka Rayss

University of the Arts Poznań

Summary

Doctoral thesis written under the supervision of Prof. Dr. Hab. Piotr Wołyński

Agnieszka Rayss

To Arms!

This doctoral thesis arose out of my interest in the phenomenon of historical reenactments, especially war reenactments which, having begun as a marginal phenomenon and one suspected of leaning towards nationalism, became a kind of a new norm.

The title of my work, "To Arms!" (Polish: "Do broni"), refers to the soldier's call, which has also become the title of various songs, including Ludwik Mierosławski's "Peoples of the World, To Arms!" ("Do broni ludy") from 1848. This clarion call is also the name of an internet site for reenactors, www.dobroni.pl, which was my first source of information and contacts.

In the first chapter of my work, I present the development and roots of the reenactment movement, as well as the terminology, the characteristics of the movement today and the literature that exists on the subject. I also raise the important issue of "reenacted-history", which explains reenactment practice as the immersion of oneself in the past and not just as a flawed historiographic practice, a technique divorced from academic activities. The second chapter of the dissertation addresses changes in historical sciences in recent decades and how reenactors' actions can be placed in the context of these changes - as one of the processes for democratising history and diversifying involvement in the past. I also raise the important topic of the "usage" of history (this phrasing is taken from the work of Prof. Marcin Kula), collective memory, and the politics of memory, which are associated with the production and depositing of the image of history. The following chapter also deals with collective memory but is more about the collective memory described in the 1920s and 1930s by Maurice Halbwachs and, at more or less the same time but in a different sense, by Aby Warburg. The most important moment in these considerations is the migration of gestures and images through various registers of culture and that era. As a consequence, I propose the thesis that reenactors are also producers of images, ones which flit between different fields of culture, drawing from other fields while at the same time also being the source of yet other images, because this is not a one-way street. In the fourth chapter, I discuss examples of nineteenth-century battle paintings, and attempt to place images resulting from the actions of reenactors in relation to them. I also discuss examples of contemporary artistic practice which have been a reference point for me. These were primarily works by Jeff Wall and Luc Delahaye. The practical part of my work consists of a series of moving and still images captured during the reenactment of September 1939 battles in Mazovia, as well as a collection of processed archival photographs of military parades.

Apriels Ryz